

Pukovnik

mr MILISAV SEKULIĆ

Prilog raspravi o rukovođenju oružanom borbom i opštenarodnim otporom na privremeno zaposjednutoj teritoriji na strategijskom i operativnom nivou

U radu se polemíše sa nekim stavovima dr Boška Todorovića koje je izneo u svom članku »Rukovođenje oružanom borbom i opštenarodnim otporom na privremeno zaposjednutoj teritoriji na strategijskom i operativnom nivou«, objavljen u »Vojnom delu« br. 6/87. Neslaganje se odnosi na tumačenje sadržaja i smisla rukovođenja opštenarodnim otporom i rukovođenja oružanom borbom od strane društveno-političkih zajednica.

Termin »objedinjavanje« nije prikladan niti uobičajen za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu. Kada je reč o objedinjavanju, tada se radi o objedinjavanju borbenih dejstava između JNA i Teritorijalne odbrane i objedinjavanju dejstva oružanih snaga i aktivnosti drugih subjekata ONO i DSZ u pripremi i izvođenju borbenih dejstava. To je zadatak organa rukovođenja i komandovanja oružanih snaga a ne organa društveno-političkih zajednica. Od organa društveno-političkih zajednica samo Predsedništvo SFRJ (Vrhovna komanda) rukovodi oružanom borbom.

Zalaganje da predsedništva republika i pokrajina obrazuju i upućuju »operativne grupe« u uže društveno-političke zajednice nije opravdano. Slično je i sa predlaganjem da ta predsedništva upućuju delegate. Opravdano se ukazuje na potrebu da se razmotri istovremeno postojanje predsedništva i komiteta za ONO i DSZ u užim društveno-političkim zajednicama.

U »Vojnom delu« br. 6/87. obavljen je članak pukovnika u penziji dr Boška Todorovića »Rukovođenje oružanom borbom i opštenarodnim otporom na privremeno zaposjednutoj teritoriji na strategijskom i operativnom nivou«. Sadržaj ovog članka je vrlo aktuelan i zbog toga, kao i zbog brojnih pokrenutih pitanja i izrečenih tvrdnji, ne bi trebalo da ostane neapažen i kritički ocenjen od drugih autora.

Naslov članka »Rukovođenje oružanom borbom i opštenarodnim otporom na privremeno zaposjednutoj teritoriji na

strategijskom i operativnom nivou«, čitaoca navodi na zaključak da se u članku raspravlja odnos između rukovođenja opštenarodnom odbranom i rukovođenja i komandovanja oružanim snagama na privremeno zaposjednutoj teritoriji (PZT). Kad se pročita prilog čitalac može konstatovati da se ceo uvod (problematizacija) članka odnosi na rukovođenje i komandovanje na privremeno zaposjednutoj teritoriji. Glavni deo članka svojom celinom raspravlja, pre svega, o rukovođenju ONO i DSZ na PZT, što je u skladu sa naslovom, ali ne i sa uvodom (videti str. 140. i 141).

Pažljivim čitanjem članka uočava se da autor zahvata i pokreće raspravu većeg broja aktuelnih pitanja iz našeg sistema rukovođenja i komandovanja, ne samo u uslovima privremeno zaposjednute teritorije, nego i šire.

Sa nekim stavovima i tvrdnjama autora se ne slažem. To se, pre svega, odnosi na njegovo tumačenje sadržaja i smisla rukovođenja opštenarodnim otporom i rukovođenja oružanom borbom od strane društveno-političkih zajednica. Čini se da se autor značajno udaljava od koncepcijsko-doktrinarnih stavova pri tumačenju »objedinjavanja i usklađivanja aktivnosti svih snaga opštenarodne odbrane na privremeno zaposjednutoj teritoriji«.

Autorove sugestije o vezi Predsedništva SFRJ sa predsedništvima društveno-političkih zajednica u rukovođenju oružanom borbom zaslužuju posebnu kritičku analizu. I na kraju, autor nije dovoljno ubedljiv kada tvrdi, za svoja mišljenja i stavove koje iznosi u članku, da su u duhu Ustava i Zakona o opštenarodnoj odbrani, s jedne, i stavova koji su definisani u osnovnom doktrinarnom dokumentu o pripremi i vođenju oružane borbe, s druge strane.

1. *O „objedinjavanju i usklađivanju aktivnosti svih snaga opštenarodne odbrane na privremeno zaposjednutoj teritoriji“*

Najznačajniji deo članka čine sadržaji razmatrani pod naslovima »Objedinjavanje i usklađivanje aktivnosti svih snaga opštenarodne odbrane na privremeno zaposjednutoj teritoriji« i »Rukovođenje opštenarodnim otporom na privremeno zaposjednutoj teritoriji na nivou socijalističkih republika i socija-

lističkih autonomnih pokrajina«. U navedenim sadržajima uočava se zalaganje autora da snage opštenarodne odbrane na PZT treba da objedinjavaju i usklađuju rukovodstva društveno-političkih zajednica, u ovom slučaju predsedništva i (ili) komiteti za ONO i DSZ socijalističkih republika i autonomnih pokrajina. Autor po istom principu zastupa mišljenje da i u opštinama objedinjavanje treba da bude u nadležnosti predsedništva, odnosno komiteta za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu.

Jednostavnije rečeno, autor se zalaže da predsedništvo (ili komiteti za ONO i DSZ) objedinjavaju dejstva jedinica oružanih snaga i dejstva i aktivnosti drugih subjekata ONO i DSZ na privremeno zaposednutoj teritoriji. Njegovo je mišljenje da je to u skladu sa Ustavom i Zakonom o opštenarodnoj odbrani, s jedne, i u duhu stavova koji su definisani u osnovnom doktrinarnom dokumentu o pripremi i vođenju oružane borbe, s druge strane.

Autor navodi veći broj tvrdnji koje *a priori* proglašava stavovima normativnih i doktrinarnih dokumenata. To može čitaoca, nedovoljno upućenog u ovu problematiku, navesti na olako prihvatanje iznetih tvrdnji, a time i na delovanje u skladu sa nekritički prihvaćenim stavovima.

Šteta je što autor nije objasnio šta podrazumeva pod »objedinjavajem i usklađivanjem svih snaga opštenarodne odbrane«. Zbog toga je čitaocu teško da se opredeli o brojnim pitanjima koja autor pokreće. Ako je objedinjavanje skup mera i aktivnosti organa rukovođenja ONO i DSZ i organa rukovođenja i komandovanja oružanih snaga na planu ostvarivanja jedinstva oružane borbe sa drugim oblicima borbe i otpora, onda je to funkcija rukovođenja i komandovanja koja se ostvaruje u pripremi i izvođenju borbenih dejstava (borbi, bojeva, operacija).

Termin »objedinjavanje« nije prikladan niti uobičajen za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu. Logično bi bilo, ako se govori o »objedinjavanju« svih snaga opštenarodne odbrane, govoriti o povezivanju i odnosima oružanih snaga, civilne zaštite i službe osmatranja i obaveštavanja, jer to su posebne snage opštenarodne odbrane. Ako se imaju u vidu i snage društvene samozaštite, onda u razmatranje treba uključiti i objedinjavanje aktivnosti tih snaga sa snagama opštenarodne odbrane.

Očito je da autor ne razmatra objedinjavanje svih snaga ONO, jer uopšte i ne spominje civilnu zaštitu, službu osmatranja, kao ni snage društvene samozaštite. Umesto toga, u članku se uglavnom raspravlja o odnosu predsedništva društveno-političkih zajednica (i komiteta za ONO) prema oružanim snagama na privremeno zaposednutoj teritoriji.

Termin »objedinjavanje« ne upotrebljava se u Ustavu i Zakonu o opštenarodnoj odbrani, kao ni u osnovnom doktrinarnom dokumentu o pripremi i vođenju oružane borbe, u delu u kome se obrađuje rukovođenje opštenarodnom odbranom i društvenom samozaštitom. U tom dokumentu, u delu gde se razmatra rukovođenje i komandovanje, termin »objedinjavanje« se upotrebljava sa sasvim jasnim značenjem (»Za objedinjavanje dejstava na vojištu ili delu ratišta . . .«, »Rukovođenje i komandovanje objedinjava ona komanda Jugoslovenske narodne armije ili štab — komanda Teritorijalne odbrane . . .« itd.).¹

Iz sadržaja članka može se zaključiti da autor pod »objedinjavanjem« podrazumeva »objedinjavanje cjelokupne borbe i otpora na PZT«. Iz konkretnih razmatranja u članku autor pod »cjelokupnom borbom i otporom na PZT« podrazumeva oružanu borbu i druge oblike oštenarodnog otpora.

Nejasnoći bitno doprinosi i činjenica što autor uopšte ne govori o oblicima ili načinima objedinjavanja, pa i to utiče na mogućnost različitog shvatanja nekih sadržaja članka.

2. O sadržaju rukovođenja opštenarodnim otporom od strane društveno-političkih zajednica

Autor prilazi razmatranju problema u rukovođenju borbom i otporom na PZT i rukovođenju i komandovanju oružanim snagama, tvrdnjom da je »objedinjavanje cjelokupne borbe i otpora na PZT . . . regulisano Ustavom SFRJ, Zakonom o opštenarodnoj odbrani i Strategijom oružane borbe« (str. 148). Pri tome, navodi odredbu Ustava kojom se društveno-političkim zajednicama daje pravo da na svojoj teritoriji uređuju i organizuju narodnu odbranu i rukovode Teritorijalnom odbranom, civilnom zaštitom i pripremama za odbranu zemlje, a u

¹ *Strategija oružane borbe*, 1983, str. 149. i 151.

slučaju napada na zemlju organizuju opštenarodni otpor i njime rukovode. Polazeći od zadnjeg pasusa navedene ustavne odredbe, autor navodi nekoliko stavova iz Ustava, Zakona o opštenarodnoj odbrani i Strategije oružane borbe (*»Pod opštenarodnim otporom treba podrazumevati sve oblike toga otpora, pre svega oružanu borbu . . . Na privremeno zaposjednutoj teritoriji, komandant Teritorijalne odbrane odgovoran je za svoj rad, borbenu gotovost, upotrebu i rukovođenje i komandovanje Teritorijalnom odbranom i organu koji na toj teritoriji rukovodi opštenarodnim otporom . . . Ako neprijatelj privremeno zaposedne deo teritorije SFRJ radni ljudi i građani, komande, štabovi, jedinice i ustanove oružanih snaga . . . koji se nalaze na toj teritoriji nastavljaju oružanu borbu i druge oblike opštenarodnog otpora neprijatelju, postupaju po propisima SFRJ i izvršavaju odluke i naređenja organa koji na tom delu teritorije rukovode opštenarodnim otporom«* (str. 149).

Polazeći od navedenih stavova autor zaključuje da je *»sa stanovišta obezbjeđenja jedinstva svih nosilaca borbe i otpora u partizanskom obliku oružane borbe i na PZT uopšte jedino ispravno rješenje da se, u skladu sa opštim direktivama i drugim usmjeravajućim aktima Predsjedništva SFRJ, ono obezbjeđuje i postiže sa jednog mjesta — političkog rukovodstva društveno-političke zajednice koja se nalazi na PZT (tako je rukovođeno i u narodnooslobodilačkom ratu)«* (podvukao MS — str. 149).

Zaključci u vidu stavova, koje autor zastupa u članku, dalekosežni su i duboko zadiru u osnove rukovođenja i komandovanja oružanim snagama u ratu. To izražava tvrdnja autora da su *»konceptijsko-doktrinarni i ustavno-pravni stavovi jedinstveni u tome da na PZT . . . cjelokupnu borbu i otpor objedinjavaju nadležni organi društveno-političkih zajednica koji se nalaze na toj teritoriji«* (str. 151).

Da li autor ima ubedljive argumente kada iznosi navedenu tvrdnju? Ni u jednom konceptijsko-doktrinarnom dokumentu, kao ni u Ustavu i Zakonu o opštenarodnoj odbrani, ne može se naći stav u kome se govori da na PZT (i ne samo PZT) celokupnu borbu i otpor objedinjavaju organi društveno-političkih zajednica. To nije ni logično jer *»cjelokupnu borbu i otpor«* čine oružana borba i drugi oblici borbe i otpora. Kada je reč o objedinjavanju, radi se o objedinjavanju borbenih dejstava između JNA i Teritorijalne odbrane i objedinjavanju

dejstava oružanih snaga i aktivnosti drugih subjekata ONO i DSZ u pripremi i izvođenju borbenih dejstava. Borbena dejstva jedinica JNA i Teritorijalne odbrane objedinjavaju se potčinjavanjem (pretpotčinjavanjem) i organizacijom sadejstva, a objedinjavanje dejstava oružanih snaga sa dejstvima drugih snaga ONO i DSZ ostvaruje se saradnjom komandi — štabova oružanih snaga sa organima društveno-političkih organizacija i zajednica i organizacija udruženog rada.

U osnovnom doktrinarnom dokumentu o pripremi i vođenju oružane borbe ističe se da se »jedinstvo rukovođenja i komandovanja postiže jasnim definisanjem nadležnosti, prava i odgovornosti svih komandi i štabova oružanih snaga i drugih subjekata opštenarodne odbrane i društvene samozaštite u pripremama i upotrebi oružanih snaga«.²

Isti dokumenat utvrđuje da se unutrašnji odnosi u rukovođenju i komandovanju zasnivaju, pored ostalog, i na saradnji komandi i štabova sa drugim subjektima opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Da je objedinjavanje funkcija rukovođenja i komandovanja oružanim snagama vidno je i iz stava da sistem rukovođenja i komandovanja oružanim snagama u organizacijskom i funkcionalnom pogledu pored ostalog obuhvata i »odnose i veze komandi i štabova oružanih snaga sa rukovodstvima društveno-političkih zajednica i društveno-političkih organizacija, organizacija udruženog rada i drugih struktura društva«.³

3. Da li društveno-političke zajednice rukovode oružanom borbom

Značajno je uočiti da se autor zalaže za određena prava društveno-političkih zajednica (njihovih predsedništava) u rukovođenju oružanom borbom. Pri tome se poziva na Ustav, Zakon o opštenarodnoj odbrani i Strategiju oružane borbe.

Budući da nema oružane borbe bez borbenih dejstava jedinica oružanih snaga, onda i rukovođenja oružanom borbom ne može biti bez oružane borbe, odnosno borbenih dejstava. A rukovođenje oružanom borbom odnosi se, pre svega, na komandovanje. Šire gledano, rukovođenje oružanom borbom sa-

² Isto, str. 139.

³ Isto str. 143.

drži odlučivanje za borbena dejstva i postavljanje borbenih zadataka, regulisanje obezbeđenja borbenih dejstava, planiranje, sadejstvo i saradnju. Kakva je uloga rukovodstava društveno-političkih zajednica u nabrojanim aktivnostima?

Od organa društveno-političkih zajednica samo Predsedništvo SFRJ (Vrhovna komanda) rukovodi oružanom borbom. To čine i komande — štabovi oružanih snaga na nižim nivoima rukovođenja i komandovanja. Predsedništva društveno-političkih zajednica (republike, pokrajine, opštine) učestvuju u rukovođenju oružanom borbom rukovođenjem opštenarodnim otporom na svojoj teritoriji.

Autor zastupa stav da predsedništva socijalističkih republika i pokrajina (i opština) rukovode oružanom borbom. To argumentuje sledećom činjenicom: i društveno-političke zajednice u ratu organizuju opštenarodni otpor na svojoj teritoriji i njime rukovode, a pošto je oružana borba glavni sadržaj i oblik opštenarodnog otpora, onda predsedništva rukovode i oružanom borbom.

Opravdano je postaviti pitanje: koliko je autor u pravu. Očigledno je u pravu kada tvrdi da je oružana borba glavni sadržaj opštenarodnog otpora. U pravu je i kada se poziva na stav Ustava da društveno-političke zajednice organizuju i rukovode opštenarodnim otporom.

Nije u pravu što zanemaruje da društveno-političke zajednice rukovode opštenarodnim otporom u skladu sa utvrđenim nadležnostima i ovlašćenjima. Pri tome je bitno istaći da nijednim stavom bilo kog dokumenta društveno-političkim zajednicama nije dato pravo upotrebe jedinica oružanih snaga. A jedinice oružanih snaga se upotrebljavaju u oružanoj borbi. Logičan je zaključak da nosilac objedinjavanja dejstava oružanih snaga ne može biti onaj ko nema prava (a za to nije ni namenjen, niti osposobljen) da rukovodi i komanduje oružanim snagama. Pravo društveno-političkih zajednica da rukovode Teritorijalnom odbranom odnosi se na organizaciju i pripremu Teritorijalne odbrane za oružanu borbu u okviru prava i dužnosti utvrđenih Ustavom i Zakonom o opštenarodnoj odbrani.⁴ Autor za svoje tvrdnje nalazi oslonca i u stavu Strategije oružane borbe da je »na privremeno zaposednutoj teritoriji, ko-

⁴ Vidi šire: *Zakon o opštenarodnoj odbrani*, »SVL« br. 12/82, čl. 94. i 95, str. 446 i 447.

mandant Teritorijalne odbrane odgovoran za svoj rad, borbenu gotovost, upotrebu i rukovođenje i komandovanje Teritorijalnom odbranom i organu koji na toj teritoriji rukovodi opštenarodnim otporom».⁵

Ovaj stav Strategije oružane borbe u delu u kome obavezuje komandanta Teritorijalne odbrane da je odgovoran za »upotrebu i rukovođenje i komandovanje Teritorijalnom odbranom« i organu koji na toj teritoriji rukovodi opštenarodnim otporom, autor isključivo dovodi u vezu sa pravom predsedništva društveno-političkih zajednica da rukovode oružanom borbom.

Čini se da autor zanemaruje najmanje dve bitne stvari. Prvo, da u navedenom tekstu piše »i organu koji na toj teritoriji rukovodi opštenarodnim otporom« (podvukao MS) i drugo, stav Zakona o opštenarodnoj odbrani (čl. 109. i 111) koji predviđa da Predsedništvo SFRJ u određenim situacijama može svojom odlukom o upotrebi oružanih snaga, preneti neka prava i obaveze na komitete za ONO i DSZ u pogledu upotrebe delova Teritorijalne odbrane.

Logično je i razumljivo da komandant Teritorijalne odbrane za upotrebu i rukovođenje i komandovanje Teritorijalnom odbranom odgovara »i organu koji na toj teritoriji rukovodi opštenarodnim otporom« (podvukao MS). To znači da za rezultate upotrebe i rukovođenja i komandovanja jedinicama Teritorijalne odbrane, njihov komandant odgovara i predsedništvu društveno-političke zajednice. To je razumljivo ako se ima u vidu da je štab Teritorijalne odbrane organ društveno-političke zajednice i da ona učestvuje u izboru i predlaganju starešina na dužnosti komandanta Teritorijalne odbrane. Postojanje u tekstu veznika »i«, dozvoljava zaključak da komandant Teritorijalne odbrane za upotrebu i rukovođenje i komandovanje odgovara, pre svega, višem štabu, odnosno komandantu Teritorijalne odbrane.

4. Odnosi Predsedništva SFRJ sa predsedništvima društveno-političkih zajednica

Zalažući se za to da rukovodstva društveno-političkih zajednica objedinjavaju »cjelokupnu borbu i otpor na PZT«, autor postavlja pitanje: »Kome će Predsedništvo SFRJ u tak-

⁵ Strategija oružane borbe, 1983, str. 146.

voj situaciji uputiti direktivu koja se odnosi na upotrebu oružanih snaga i na vođenje oružane borbe na tom dijelu teritorije; da li samo nadležnom organu koji rukovodi opštenarodnim otporom na PZT ili i najvišem štabu, odnosno komandi oružanih snaga na toj teritoriji?» (str. 151).

U pokušaju da odgovori na ovo pitanje, autor tvrdi da je »pravno i doktrinarno organ društveno-političke zajednice koji se nalazi na PZT nadležan da objedinjava cjelokupnu borbu i otpor na PZT, jer se samo tako obezbjeđuje puno jedinstvo opštenarodnog otpora (str. 152). Kao najbolje rešenje autor predlaže »da Predsjedništvo SFRJ istovremeno upućuje svoje direktive i druge usmjeravajuće akte i organu koji rukovodi opštenarodnim otporom na PZT i najvišem štabu, odnosno komandi oružanih snaga na toj teritoriji« (str. 152).

Za ovakav se predlog može navesti malo dobrih argumenata. Predsedništvo SFRJ (Vrhovna komanda) neće i ne treba da sa predsedništvima društveno-političkih zajednica saobraća aktima komandovanja. Predsedništvo u oblasti rukovođenja opštenarodnom odbranom ne komanduje predsedništvima društveno-političkih zajednica. U aktima koje upućuje društveno-političkim zajednicama Predsedništvo SFRJ reguliše najvažnije zadatke vezane za oblast funkcionisanja društveno-političkog sistema, društveno-ekonomskog sistema, obezbeđenja oružane borbe, itd.

Dokumenta kojima se reguliše upotreba jedinica oružanih snaga, Predsedništvo SFRJ upućuje potčinjenim komandama — štabovima oružanih snaga, koje su dužne da o tome upoznaju predsedništva društveno-političkih zajednica. Čini se da bi bilo suprotno osnovnim načelima rukovođenja i komandovanja kada bi Predsedništvo SFRJ direktivu o upotrebi oružanih snaga slalo u predsedništva društveno-političkih zajednica, a oni dalje upoznawali komande i štabove. Ne slažem se sa autorom što se zalaže da Predsedništvo uz direktivu i druga akta treba da daje »i određena uputstva o tome da je taj štab, odnosno komanda obavezna da svoje planove usagласi sa ukupnim planovima oružane i neoružane borbe na određenoj teritoriji« (str. 152).

Šta autor podrazumeva pod »ukupnim planovima oružane i neoružane borbe na određenoj teritoriji«? Na PZT će se izvoditi borbe, bojevi i operacije. Zavisno od zadatka, komanda ili štab će izrađivati plan boja ili operacije koji se radi tako da na

jedinstven način prikaže sve vrste borbenih dejstava i oblike opštenarodnog otpora u zoni borbenih dejstava. Tom planu se podređuju sve aktivnosti (i planovi) na teritoriji. Ne postoje na PZT neki »ukupni planovi oružane i neoružane borbe«.

Predsedništvo SFRJ preko predsedništava društveno-političkih zajednica rukovodi opštenarodnim otporom (drugim oblicima borbe i opštenarodnog otpora), a preko komandi i štabova oružanih snaga rukovodi oružanom borbom. To je jedini organ koji u svojoj nadležnosti ima rukovođenje oružanom borbom i drugim oblicima borbe i opštenarodnog otpora.

5. O rukovođenju opštenarodnim otporom na privremeno zaposednutoj teritoriji u republikama i pokrajinama

Autor je veoma opširno razmatrao pitanje rukovođenja opštenarodnim otporom na PZT na nivou socijalističkih republika i autonomnih pokrajina.

Prema njegovom mišljenju, jedan od načina ostvarivanja rukovođenja opštenarodnim otporom je »upućivanje direktiva, uputstava i drugih usmjeravajućih akata nadležnim rukovodstvima društveno-političkih zajednica, koje se nalaze na PZT«. U okviru tog načina naglašena je potreba da predsedništva republika i pokrajina upućuju pojedine članove predsedništva na privremeno zaposednutu teritoriju. Članovi predsedništva išli bi na PZT sa određenim brojem članova »izvršnog vijeća, organa uprave i operativaca iz republičkog, odnosno pokrajinskog štaba Teritorijalne odbrane i određenim brojem rukovodećih ljudi iz organa društveno-političkih organizacija«. Ovaj sastav autor naziva »tzv. operativna grupa«. Predsedništvo bi ovoj grupi davalo »ovlašćenja i uputstva za rad na duže vrijeme i u ratnim uslovima objektivno bi predstavljala istureno komandno mjesto« (str. 155).

Sličan način rukovođenja opštenarodnim otporom uvežban je na nekim vežbama komandi — štabova oružanih snaga i predstavlja realnu mogućnost za varijantu kada je deo republike (pokrajine) PZT, a deo u zahvatu fronta i čini vlastitu pozadinu. Njihovu ulogu ne bi trebalo poistovećivati sa ulogom

komande ili štaba. Ova grupa neće obrazovati nikakva isturena komandna mesta i sigurno je da se neće zadržavati duže na jednom mestu. Posebno nije dobro da se u navedene grupe uključuju starešine iz štaba Teritorijalne odbrane.

Predsedništva republika i pokrajina nemaju nikakve potrebe da se mešaju u upotrebu Teritorijalne odbrane u užim društveno-političkim zajednicama. Uključivanje u »operativne grupe« starešina iz republičkog, odnosno pokrajinskog štaba TO i njihov odlazak i mešanje u rad organa rukovođenja užih društveno-političkih zajednica dosta je proizvoljno i nepotrebno. To je i mešanje u rukovođenje i komandovanje, što je neprihvatljivo.

U celini gledano, mislim da i upućivanje grupa u uže društveno-političke zajednice nije dobro rešenje i treba da bude posledica neke izuzetne situacije, a ne normalna praksa.

Kao način rukovođenja opštenarodnim otporom, autor predviđa da se iz rukovodstva socijalističkih republika i pokrajina i štabova Teritorijalne odbrane na PTZ upućuju delegati (str. 155). Takvu mogućnost Ustav i Zakon o opštenarodnoj odbrani predviđaju samo za Predsedništvo SFRJ. Zbog toga je nužno krajnje kritički razmatrati navedenu mogućnost. Mislim da ima malo valjanih argumenata koji mogu opravdati slanje delegata iz republika i pokrajina u uže društveno-političke zajednice.

Polazeći od stavova koje zastupa u prvom delu članka, autor raspravlja o tome ko bi na PZT trebalo da objedinjava i usklađuje aktivnosti svih snaga ONO — da li predsedništvo ili komitet za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu. On smatra da na PZT nije neophodno istovremeno postojanje predsedništava i komiteta za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu. Dovoljno je da postoji samo jedan od ova dva organa rukovođenja.

Autor iznosi više ubedljivih argumenata o prednostima da opštenarodnim otporom rukovode komiteti za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu. Pri tome, ne analizira posledice takvog rešenja na funkcionisanje već izgrađenog društveno-političkog sistema (mnoge ustavne i zakonske odredbe o ONO i DSZ bile bi dovedene u pitanje).

Treba reći i to da autor nije potpuno analizirao mesto i ulogu predsedništva društveno-političke zajednice i komiteta za ONO i DSZ i njihove odnose u rukovođenju opštenarodnim otporom. Činjenica je da u praksi ima različitih gledanja na ta pitanja. Slažem se sa autorom da bi trebalo razmotriti opravdanost postojanja oba organa, s tim što smatram da je opravdanije kritički preispitati mesto i ulogu predsedništava društveno-političkih zajednica, jer čini mi se da uloga komiteta za ONO i DSZ nije sporna, jer su oni nužni u našim uslovima.

Umesto zaključka

Gledano u celini, autor u svom članku, uglavnom, konkretno razmatra ulogu Predsedništva SFRJ (Vrhovne komande) i ulogu predsedništava društveno-političkih zajednica. Zanimareno je razmatranje uloge komandi i štabova oružanih snaga strategijsko-operativnog i operativnog nivoa. A to bi bilo nužno u svakom razmatranju rukovođenja oružanom borbom.

Utisak je da se uloga predsedništava društveno-političkih zajednica prenaglašava i proširuje, kao i njihova uloga u rukovođenju oružanim snagama (ima širenja i na oblasti rukovođenja i komandovanja), a da se uloga društveno-političkih zajednica, odnosno njihovih rukovodstava ne razmatra u celini, posebno kada je u pitanju njihova obaveza obezbeđivanja funkcionisanja društveno-političkog i ekonomskog sistema. Imajući u vidu značaj i ulogu neprekidnosti funkcionisanja društveno-političkog i ekonomskog sistema na PZT, nije neosnovano tvrditi da je to bitan sadržaj rukovođenja opštenarodnim otporom i zadatak koji moraju izvršavati sve društveno-političke zajednice, društveno-političke organizacije i organizacije udruženog rada. O tome se vrlo malo piše i raspravlja, a ima jednak, ako ne i veći značaj od rukovođenja oružanom borbom.

SUMMARY

A CONTRIBUTION TO THE DEBATE ON DIRECTING AT THE STRATEGIC AND OPERATIVE LEVELS THE ARMED STRUGGLE AND TOTAL NATIONAL RESISTANCE ON THE TERRITORY TEMPORARILY TAKEN BY THE AGGRESSOR

The author argues against views presented by Dr. Boško TODOROVIĆ in his article "Directing at the strategic and operative levels the armed struggle and total national resistance on the territory temporarily taken by the aggressor", published in "Vojno delo" No. 6/1987. The argument pertains to the meaning of the contents and reason of directing the total national resistance and armed struggle by socio-political communities.

The term "unification" is, according to the author, neither suitable nor commonly used in the domain of total national defence and social self-protection. When this term is used it pertains to the unification of combat operations carried out by the YPA and Territorial defence units, and to the unification of combat operations and activities carried out by other subjects of the TND and SSP in their preparation and conduct of combat operations. This is not the task of organs of socio-political communities but of the armed forces command and control organs. The only organ of socio-political communities that directs the armed struggle is, according to the author, the Presidency of the SFRY (Supreme Command).

Advocation to the effect that presidencies of republics and provinces form "operative groups" and direct them to lower level socio-political communities is not justifiable. Opinions stating that these presidencies should send their delegates to these communities are treated in a similar way. Justifiably is pointed out a need for discussing the simultaneous existence of the presidency and the Committee for TND and SSP in lower level socio-political communities.

RESUME

CONTRIBUTION AU DEBAT SUR LA DIRECTION DE LA LUTTE ARMEE ET DE LA RESISTANCE POPULAIRE GENERALISEE EN TERRITOIRE PROVISOIREMENT OCCUPE DU POINT DE VUE STRATEGIQUE ET OPERATIONNEL

L'auteur du présent article engage une polémique au sujet des attitudes que le Dr Boško Todovorić avait présentées dans son article intitulé «La direction de la lutte armée et de la résistance populaire généralisée en territoire provisoirement occupé du point de vue stratégique et opérationnel», publié dans la revue «Vojno delo» numéro 6 de 1987. Leur controverse se rapporte à la façon d'interpréter le contenu et le sens de la direction de la résistance populaire généralisée et de la lutte armée par les communautés socio-politiques.

D'après l'auteur du présent article, le terme d'«intégration» n'est pas convenable non plus qu'il n'est habituel dans le domaine de la défense populaire généralisée et de l'autoprotection sociale. L'intégration concerne les

actions de combat de l'APY et de la Défense territoriale, c'est-à-dire les actions des forces armées et les activités des sujets de la Défense populaire généralisée et de l'autoprotection sociale durant les préparatifs et dans l'exécution des actions de combat. Cette tâche incombe aux organes de direction et du commandement des forces armées et n'est pas de la compétence des autorités des communautés socio-politiques. Pour ce qui est des autorités des communautés socio-politiques, seule la Présidence de la RFSY (Commandement suprême) est compétente de la direction de la lutte armée.

L'idée selon laquelle les présidences des Républiques et celles des Provinces peuvent former et diriger des «groupes opérationnels» en direction des communautés socio-politiques plus restreintes n'est pas légitime. De même en est-il au sujet de la proposition de voir ces mêmes présidences désigner leurs délégués. A justetitre a-t-on accusé ici le besoin de reconsidérer l'existence simultanée des présidences et des comités de la Défense populaire généralisée et de l'autoprotection sociale dans les communautés socio-politiques de niveau subalterne.

РЕЗЮМЕ

К ВОПРОСАМ УПРАВЛЕНИЯ ВООРУЖЕННОЙ БОРЬБОЙ И ВСЕНАРОДНЫМ СОПРОТИВЛЕНИЕМ НА ВРЕМЕННО ЗАНЯТОЙ ТЕРРИТОРИИ НА СТРАТЕГИЧЕСКОМ И ОПЕРАТИВНОМ УРОВНЯХ

В труде полемизируется с некоторыми положениями д-р Бошка Тодоровича, высказанными в его статье „Управление вооруженной борьбой и всенародным сопротивлением на временно занятой территории на стратегическом и оперативном уровнях“, опубликованной в „Военном деле“ № 6/87. Разногласие относится к толкованию содержания и смысла управления всенародным сопротивлением и управления вооруженной борьбой со стороны общественно-политических содружеств.

Термин „объединение“ не является соответствующим ни принятым для всенародной обороны и общественной самозащиты. Если говорим об объединении, тогда имеем в виду объединение боевых действий между ЮНА и Территориальной обороной и объединение действий вооруженных сил и активности других субъектов всенародной обороны и общественной самозащиты в подготовке и проведении боевых действий. Это является задачей органов управления вооруженных сил, а не органов общественно-политических содружеств. Среди органов общественно-политических содружеств только Президиум СФРЮ (Верхнее главнокомандование) управляет вооруженной борьбой.

Стремление, чтобы президиумы республик и автономных краев оформляли и направляли „оперативные группы“ в меньшие общественно-политические содружества не является оправданным. То же самое относится и к предложениям, чтобы эти президиумы направляли делегаты. Оправданно указывается на необходимость рассмотреть целесообразность одно-временного существования президиумов и комитетов по ВНО и ОСЗ в небольших общественно-политических содружествах.